

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р АНДА ПАЛИЕВА

по конкурс за заемане на академичната длъжност *доцент*
по Музикознание и музикално изкуство (*история на популярната музика*)
по професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство
в БАН, ИИИЗк., Сектор Музика, ИГ Музикална култура и информация
с кандидат гл. ас. д-р МИХАИЛ ЛУКАНОВ

Гл. ас. д-р Михаил Луканов се е утвърдил в полето на българското музикознание през последното десетилетие като задълбочен изследовател на популярната музикална култура у нас, с широк поглед както към историческия развой на тази сфера, така и към съвременните ѝ явления. В представените от него публикации – три монографии и шест статии в научни издания (към тях трябва да се добави и най-новата му статия „*Новите танци*“ и *джазът в творчеството на Асен Овчаров*“ в току-що издадения брой 4/2022 на „Българско музикознание“) ясно личи последователността на неговия научен интерес към определени личности (Мильо Басан, Асен Овчаров) и жанрови сфери. Една такава сфера е и „**Музиката на арената на българския цирк**“, както е озаглавена неговата хабилитационна монография (кореспондираща със статията му *Virtuosity and the Circus Arena* от 2020).

В самото начало на Увода авторът ясно мотивира избора си на темата за цирка като „специфичен медиатор на музикални прояви“, който е останал извън сферата на музикологичния интерес, а има своето място и значение в развоя на популярната музика у нас поради редица исторически и социокултурни обстоятелства. Изложените след това задачи на изследването

са определили логичната последователност и вътрешна свързаност на седемте отделни глави в стройно обмислената цялостна конструкция.

Михаил Луканов базира своите наблюдения най-напред (Първа глава „Циркът и музиката“) върху дефиниране на изначалната представа за цирка като сценично изкуство, с неговите различия в отделни страни и епохи, за да изведе след това спецификата на музиката в цирка като жанрове и инструментариум и набележи особеностите на българския контекст. Естествено продължение е историческият обзор на „Някои български циркове“ (Втора глава) и музикалните изяви в тях, последван от прегледа на типовете музикални състави, водещи личности и репертоар в „Оркестри и диригенти“ (Трета глава). Тук е разкрита и ролята на цирка като единствено място за съществуване и проспериране на джаз музикантите в трудната културна и политическа ситуация у нас около средата на века. Важни акценти в „Гастроли в чужбина“ (Четвърта глава) са скицираните портрети на най-известните български изпълнители и състави от тези вече далечни десетилетия.

В следващата Пета глава „Музикална клоунада“ авторът навлиза в самата субстанция на явлението *музика в цирка*, по-точно, в синтеза между иманентната същност на двата компонента. Тръгвайки от античните корени на буфоната и пътя ѝ през времето до ексцентриадата, той разглежда българската музикална клоунада в по-обширното пространство на музикалносценичните жанрове и представя поредица ярки артисти и ансамбли в сферата на музикалната клоунада с техните характерни форми на изява. Логично продължение е уточняването на различията между музикалните клоуни и хумористите куплетисти в Шеста глава „Куплетисти“. Тук са представени основополагащи фигури в полето на куплетно-

хумористичния жанр – Стоян Миленков, Якоб Голдщайн (Джиб) и Асен Богданов (Чичо Асо), с кратка характеристика на техния индивидуален стил и най-популярни творби. Последната Седма глава „Виртуозността в цирка“ е посветена на различни прояви на виртуозност в музикалната ексцентриада.

Така широко разстлана, разработката на темата за Музиката в цирка провокира интереса към този културен и социален феномен със своя безспорна значимост. Авторът изчерпателно разглежда различните аспекти и в исторически план, и в съвременен контекст, като подчертава във финалното си заключение, че „динамичната връзка между *цирка, живата музика и театралните изкуства* продължава да бъде продуктивна. Тя стимулира иновациите в посока на идеи, сценични пространства и форми, витални в съвременния социо-културен контекст – обстоятелство, което подсказва, че темата за музиката на циркова арена е все още актуална“. Това се потвърждава и от редица изказвания в приложените осем интервюта, в които изявени музиканти разкриват отвътре живата картина в тази сфера с интересни ценни сведения за личности, състави, типове инструментариум, репертоар, изяви в България и в чужбина.

Книгата „**Музиката на арената на българския цирк**“ е ценен принос в съвременната ни музиколожка литература като първо цялостно и многостранно изследване на една сфера със значимо място в историята на българския културен и социален живот. Към високите ѝ качества на научен труд бих подчертала подхода към отделните теми (от теоретична обосновка, през исторически ракурс и световна практика към конкретиката на проявленията в българския контекст), стройното ясно изложение с научно издържан език, широката опора върху българска и чужда музиколожка литература. Хубавите ми впечатления от конкретния труд допълват и

останалите представени публикации, с които кандидатът участва в настоящия конкурс.

Всичко това ми позволява убедено да подкрепя кандидатурата на гл. ас. д-р Михаил Луканов пред Научния съвет на Института за изследване на изкуствата за избора му на академичната длъжност „доцент”.

7 януари 2022

Проф. д-р Анда Палиева